

Några ord från debattören **Göran Rosenberg** om varför Sverige bör vara med fullt ut i det europeiska samarbetet.

Europas framtid är ingen åskådarsport

”Vi kan rimligen inte stå vid sidan av och titta på ett spel som vi själva deltar i och vars utgång delvis är beroende av hur vi själva spelar”

Ett ofta återkommande argument mot Sveriges anslutning till euron är att vi bör vänta och se. Ett annat att vi bör plocka russinen ur kakan. I båda fallen förutsätts att vi står vid sidan av och tittar på. Vid sidan av en pågående match som vi vill se mer av innan vi bestämmer oss för vem vi ska hålla på. Vid sidan av någon som bakar den kaka som vi kan plocka russinen ur.

Att stå vid sidan av och titta på är i och för sig inte särskilt uppseendeväckande i en tid när livet självt är på väg att förvandlas till en åskådarsport. Vi står numera vid sidan av och tittar på när "vanliga" människor idkar "privatliv". Vi står numera vid sidan av och tittar på när regimer "byts ut". Verkligheten som direktsändning och direktsändningen som verklighet blir lätt samma sak när man står vid sidan av och tittar på.

Vi står numera också vid sidan av och tittar på hur vi själva styrs. Politik har blivit ett skådespel där allt färre aktörer med allt vagare idéer och allt diffusare makt tvingas uppöva allt större mediala färdigheter för att vinna publikens uppmärksamhet och kämpa om dess lättflyktiga gunst. Håller nuvarande tendenser i sig har de politiska partierna snart inga betalande medlemmar kvar och skulle förmodligen reduceras till symboliska varumärken om de blev tvungna att finansiera sig med medlemsavgifter. Vad gott man än kan säga om det politiska engagemanget utanför politikens partier och institutioner så uttrycker det i praktiken bara ett mera aktivistiskt sätt att stå vid sidan av och titta på. En publik kan vara mer eller mindre aktiv men så länge den inte går in på arenan förblir den publik.

Med detta sagt finner jag det ändå anmärkningsvärt, för att inte säga obegripligt, att ledande politiker kan diskutera Sverige och euron som om de stod vid sidan av och tittade på.

Vi kan rimligen inte stå vid sidan av och titta på ett spel som vi själva deltar i och vars utgång delvis är beroende av hur vi själva spelar.

Låt mig påpeka vad som faktiskt gäller. Sverige har såväl i en folkomröstning som genom beslut i regering och riksdag sagt ja till fullvärdigt medlemskap i EU och därmed också sagt ja till valutaunionen vars tredje steg är övergången till en gemensam EU-valuta som heter euro. Sverige är redan idag en del av euroekonomin eftersom vi är en del av den inre marknaden och inte längre har några gränser för varor, tjänster, arbete och kapital gentemot euroländerna. Beslut som påverkar eurons värde och euroländernas ränta påverkar därmed kronans värde och Sveriges ränta vare sig vi vill det eller inte. Den inre marknaden tillkom före euron

och då tvingades vi under några år att stå vid sidan av och titta på när Bundesbank höjde eller sänkte räntan i den tyska ekonomin och därmed höjde eller sänkte räntetrycket i den svenska. Självständigare än så var inte Sveriges riksbank då och självständigare är den inte idag.

Skillnaden mellan då och nu är att vi nu inte står vid sidan av och tittar på. Att eurons sak, till skillnad från D-markens, är vår. Att vi inte kan plocka russin ur en kaka som vi tillsammans med övriga EU-länder förbundet oss att gemensamt baka. Att vårt ja eller nej den här gången inte huvudsakligen är ett avgörande i en intern svensk angelägenhet utan i en gemensam europeisk.

Ett ja eller nej till euron avgör visserligen om Sverige ska ha kvar eller mista den huvudsakligen teoretiska möjligheten att upprätthålla en signifikant annorlunda räntenivå än de euroländer mot vilka vi inte längre har några ekonomiska gränser. Det avgör också om vi ska ha kvar eller mista en liten och sårbar valuta vars flytande värde vi ytterst indirekt och högst osäkert kan påverka.

Men ett svenskt ja eller ett nej till euron avgör också Sveriges fortsatta förhållande till hela EU-projektet och därmed kanske också vilket EU-projekt som i fortsättningen blir möjligt att förverkliga. Vad betyder det för EU och euron om ett fullvärdigt medlemsland som redan sagt ja säger nej? Vad betyder det för Sveriges relationer med nuvarande och kommande EU-länder, som ju alla (med två fördragsmässiga undantag) valt att ge upp sina nationella valutor för att främja Europas ekonomiska och politiska enande, om vi ensidigt skulle ta oss rätten att stå vid sidan av i det mer eller mindre uttalade syftet att plocka russin ur kakan?

De frågorna bör också ställas den 14 september.

Ingen vet naturligtvis hur det kommer att gå vare sig med euron eller med EU-projektet som helhet. Det är ett djärvt och riskfyllt och tills vidare inte helt välkonstruerat projekt för Europas enande som hittills har överlevt och fördjupats tack vare den hårdvunna insikten hos de flesta av Europas länder att om detta projekt tillåts haverera kommer varje land i Europa att stå som förlorare.

Det enda vi säkert vet är att vad Sverige säger den 14 september kommer att få betydelse för vad som händer med EU dagen efter. De som då säger nej till euron därför att det inte vet hur det kommer att gå med euron bör veta att också ett nej, ja i synnerhet ett nej, påverkar hur det kommer att gå.

→

”EU är ingen åskådarsport. I varje fall inte för Sveriges del.
I varje fall inte ännu”

Jag skrev för några månader sedan att de som tror på eurons framtid bör rösta ja och att de som inte gör det rimligen bör rösta nej. Till detta vill jag nu foga att de som inte tror på eurons framtid och därmed inte på det EU-projekt som är dess politiska förutsättning rimligen bör göra ett annat projekt troligt och trovärdigt. Vad säger vi ja till om vi säger nej? Sveriges extrema beroende av omvärlden i allmänhet och euromarknaden i synnerhet upphör ju inte bara för att vi säger nej till euron, bara våra politiska ambitioner att göra någonting åt det.

EU är ingen åskådarsport. I varje fall inte för Sveriges del. I varje fall inte ännu.

Denna artikel har tidigare varit publicerad i DN 6 juni 2003.

Göran Rosenberg föddes 1948 och är verksam som författare, journalist och debattör. Han har studerat matematik, filosofi och statsvetenskap vid Stockholms Universitet och gick ut Journalisthögskolan 1970. Han har arbetat som reporter för både radio och teve och var under 90-talet grundare och chefredaktör för tidskriften Moderna Tider. Göran Rosenberg har fått flera utmärkelser, bland annat Publicistklubbens stora pris och Stora journalistpriset. Han har också skrivit flera böcker, till exempel: "Det förlorade landet. Israel en personlig historia", "Medborgaren som försvann" och "Tankar om journalistik". Sedan några år tillbaka är han hedersdoktor vid Göteborgs universitet.

Vill du veta vad ett ja eller nej betyder för dig? Gå in på www.jatilleuron.se och läs mer.

JA TILL EURON
www.jatilleuron.se